

« Justisministeren har rett i at metodebruken må vurderes med et helhetlig blikk, hvis eller når PSTs loven-dringsønske fremmes for Stortinget.

« Og vi trenger både fagutdanning, og høyere utdanning. Praktisk rettede gruelinjer, lengre ingeniørløp og gjerne også helse, økonomi og pedagogikk. Bare for å nevne noe.

« Kommunene som vil prøve ut kommunalt ansvar for videregående opplæring har det til felles at de er Høyre-styrt. Både Høyre og Fremskrittspartiet har programfestet nedleggning av ordningen med fylkeskommune.

Finnmarken

Finnmark
DAGBLAD

kommersielt uklok. Dette gjør seg gjeldende i de fleste virksomheter, for kundene har som regel to kjønn. Da er det også lurt å la produktet bli formet med utgangspunkt i både den kvinnelige og den mannlige referanserammen. Du skaper simpelthen noe som treffer bedre.

Samtidig har jeg en pekefinger til dere kvinner. Noe av ansvaret for at det er slik, må dere ta selv. Jeg har mange ganger utfordret kvinnelige kolleger til å ta lederskap, og for mange ganger har svaret vært nei. Dette handler helt sikkert om mange kvinners egen demon, hun tar ikke en arbeidsoppgave uten å være sikker på at den blir utført med glans. Det er i og for seg en stor styrke, i en verden hvor alfahanner stadig vekk går på trynet. Men legg flink pike-syndromet til side, bruk det på rett måte når posisjonen er vunnet. Flere kvinner må tørre å ta sjanser. Norske virksomheter, både offentlige og private, trenger flere kvinnelige ledere. Og kvinnes ambisjoner er der. Det er grundig kartlagt. De må bare settes ut i livet!

Karere: Å legge til rette for det, er like mye vår jobb. Dette gjelder både ledere og vanlige arbeidstakere. Og det gjelder politikere. I fjor høst fikk vi en ny regjering. Den ledes av to dyktige kvinner. Det skal vi være stolte av. Men regjeringen består også av mange menn, som må bruke makta si, både innenfor egne sektorer, og i samfunnsdebatten. Det er når menn som Jan Tore Sanner, Torbjørn Røe Isaksen, Robert Eriksson, Bent Høie og Børge Brende snakker likestilling, at endringene blir store. Å la dette bare være Solveig Hornes departement, er ingen god ide...

Norge kan med stolthet kalle seg verdens mest likestilte land, men fullkommen er vi ikke. Og det blir vi ikke de neste 200 årene heller. Forskjellene mellom menn og kvinner er skapt gjennom tusenvis av år, forkledd som naturlige forskjeller. Å få bukt med disse krever klarsyn og fortsatt kamp.

Dessuten er faren for tilbakeslag alltid til stede. Det har saken om reservasjonsretten vist for all verden. For ikke å snakke om kontantstøtten og fedrekvoten.

Karere: Gratulerer med 8. mars!

Kvinner: God helg!

er entydig: nei.

Dyrt å ta bussen? Månedskort et helt år for en på 30+ i Tromsø koster 18 kroner dagen. Vis meg den bilen du kan drifte til den prisen.

Frode Henriksen
@frodehaugstvedt

SPRØYTES JEVNLIG: Dagens norske jordbæråkrer sprøytes i gjennomsnitt seks ganger og potetåkrer sju ganger i løpet av sesongen.

Bærekraftig matproduksjon

På den 3. side

Kristin Sørheim,
direktør Bioforsk Økologisk

Liv Solemdal,
rådgiver Bioforsk Økologisk

«Kroppene våre inneholder flere hundre miljøgifter. Dette er 40 ganger mer enn for 60 år siden», fastslår forskere fra Norsk institutt for luftforskning.

Miljøgiftene kommer fra en rekke forskjellige kilder, blant annet fra plantevernmidler som brukes i landbruket.

Selv om det er lite restmengder i mat av hvert enkelt sprøytemiddel, vet vi lite om konsekvensene av å innta små mengder av mange forskjellige giftige stoffer over lang tid.

Professor og forsker i miljømedisin, Philippe Grandjean, anbefaler gravide og ammende kvinner å spise økologisk mat for sikkerhets skyld, fordi små giftmengder er potensielt skadelige for foster og små barn. Ny forskning viser at det er stort behov for å se nærmere på dette.

Selv med en offentlig handlingsplan for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler, sprøytes dagens norske jordbæråkrer i gjennomsnitt seks ganger og potetåkrer sju ganger i løpet av sesongen. Dette er noe dagens dyrkingssystem er gjort avhengig av. I importert mat kan det være mer og andre stoffer enn de som brukes her.

I 2012 ble det påvist rester av plantevernmidler i 71 prosent av prøvene av norsk frukt og bær. Dette bestod av 32 forskjellige stoffer. Selv om restmengdene av hvert enkelt stoff var under grenseverdi, inneholdt to av de norske jordbærprøvene hele åtte forskjellige virkestoffer. Grenseverdien for tillatt innhold av plantevernmiddelrester har for flere stoffer blitt justert opp i løpet av det siste året, av handelspolitiske årsaker.

Sprøytemidler kan ta mange veier i naturen, oppkonsentreres og gjøre skade på utilsiktede måter. Bioforsk har nylig påvist at planteavfall/kompost fra veksthusaktivitet som inneholder rester av beismiddelet imidakloprid, kan tas opp og overføres i nektar og pollen i trekkplanter og medføre uheldig

I JORDBÆRLANDET: Asbjørn Nilsen driver Kvalnes Hagebruk på Kvaløya, en økologisk drevet gård som blant annet har selvpukk av jordbær.
Foto: Vidar Dons Lindrupsen

eksponering av pollinerende insekter. Plantevernmidler gjenfinnes i vannmiljø, også i konsentrasjoner som kan ha negative effekter.

Økologisk landbruk

Det er derfor merkelig når landbruksforskere ikke ønsker økologisk mat og landbruk velkommen. I økologisk drift er det ikke tillatt brukt kjemiske plantevernmidler. Det betyr at bønder, veiledere og forskere må lete etter andre måter å kontrollere ugras og skadegjørere på enn å sprøyte med gift når problemer oppstår.

Dette krever en grunnleggende annerledes tilnærming, og løsningene vil bestå av sammensatte strategier som krever inngående kunnskap om biologi og agronomi. Vekstskifte, sortsvalg, gjødsling, jordarbeiding og kunnskap om ugrasbiologi er viktige stikkord.

Gjennom forskning og utvikling og ved at de om lag 2600 bøndene som driver økologisk, prøver og feiler, blir metodene bedre og bedre. Dette er nyttig kunnskap for hele landbruket og bidrar til å redusere

bruken av kjemiske sprøytemidler.

Bærekraftig

Det finnes god og dårlig økologisk praksis, akkurat som det finnes god og dårlig konvensjonell praksis. Det er behov for å dokumentere og forbedre landbrukspraksis uansett driftsretning. Når det gjelder grad av bærekraft er det mange forskjellige aspekter som kan trekkes inn.

En sammenlignende undersøkelse på økologiske og konvensjonelle melkeproduksjonsbruk i Midt-Norge, viser f.eks. at nitrogeneffektiviteten er klart bedre på de økologiske gardsbruka. Det vil si at det blir mer produkter i form av melk og kjøtt for hver enhet nitrogen som settes inn i produksjonen. Det hevdes av enkelte at økologisk landbruk fører til for lite husdyrgjødsel. Det burde bekymre minst like mye at dagens intensive husdyrproduksjon representerer et stort forurensingsproblem.

På Jæren er det regnet ut at melkeproduksjonsbruk har så mye husdyrgjødsel at det blir 26 kg nitrogen i overskudd per dekar når gjødslingsbehovet er dekket. Mye

av dette vil gå tapt til omgivelsene og forurense lokale vassdrag og Nordsjøen.

Med store andeler innkjøpt kraftfôr er husdyrproduksjonen stadig koblet mer fra de arealene der fôret er produsert og der gjødsel burde tilbakesendes til. En så skeiv fordeling av husdyrgjødselressursen i norsk landbruk ville ikke vært mulig om landbruket ble drevet økologisk.

Påvirker flora

Det er et tidsspørsmål før råstoff til fosfor i kunstgjødsel vil ta slutt, da praktisk nyttbare mineralske forekomster er begrenset. Produksjon og bruk av nitrogengjødsel bidrar sterkt til å øke mengden av biologisk tilgjengelig nitrogen i vann og jord. Dette påvirker flora og fauna, og er et stort miljøproblem. Framtidens matproduksjon må i langt sterkere grad baseres på resirkulering av organiske ressurser slik økologisk landbruk gjør.

At økologisk mat er uten kunstige konserveringsmidler og derfor kan ha mindre holdbarhet, er et lite problem i vår tid med både fryseboks og kjølelager. Det er ikke nødvendig å kaste mer mat av den grunn. Mange forbrukere foretrekker å lage mat av ekte råvarer uten kunstige tilsetningsstoffer. For dem er det et stort pluss at økologisk mat blir mer tilgjengelig.

« Framtidens matproduksjon må i langt sterkere grad baseres på resirkulering av organiske ressurser slik økologisk landbruk gjør.